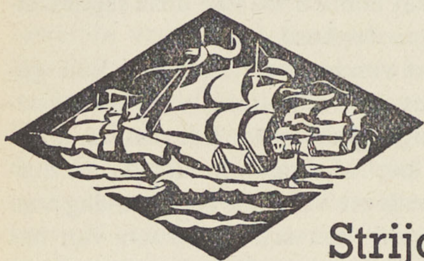
4e JAARGANG No. 6 15 WINTERMAAND 1939

ONTWAKEND VOLK

MAANDBLAD VOOR DE VORMING VAN DEN NEDERLANDSCHEN GEEST

OPSTELRAAD: MALIEBAAN 35, UTRECHT
UITGAVE: NENASU — POSTBUS 2 — LEIDEN
INSCHRIJFGELD: f 1.50 PER JAAR (f 0.75 PER HALF JAAR)
POSTREKENING 207915 (TEN NAME VAN „VOLK EN VADERLAND")

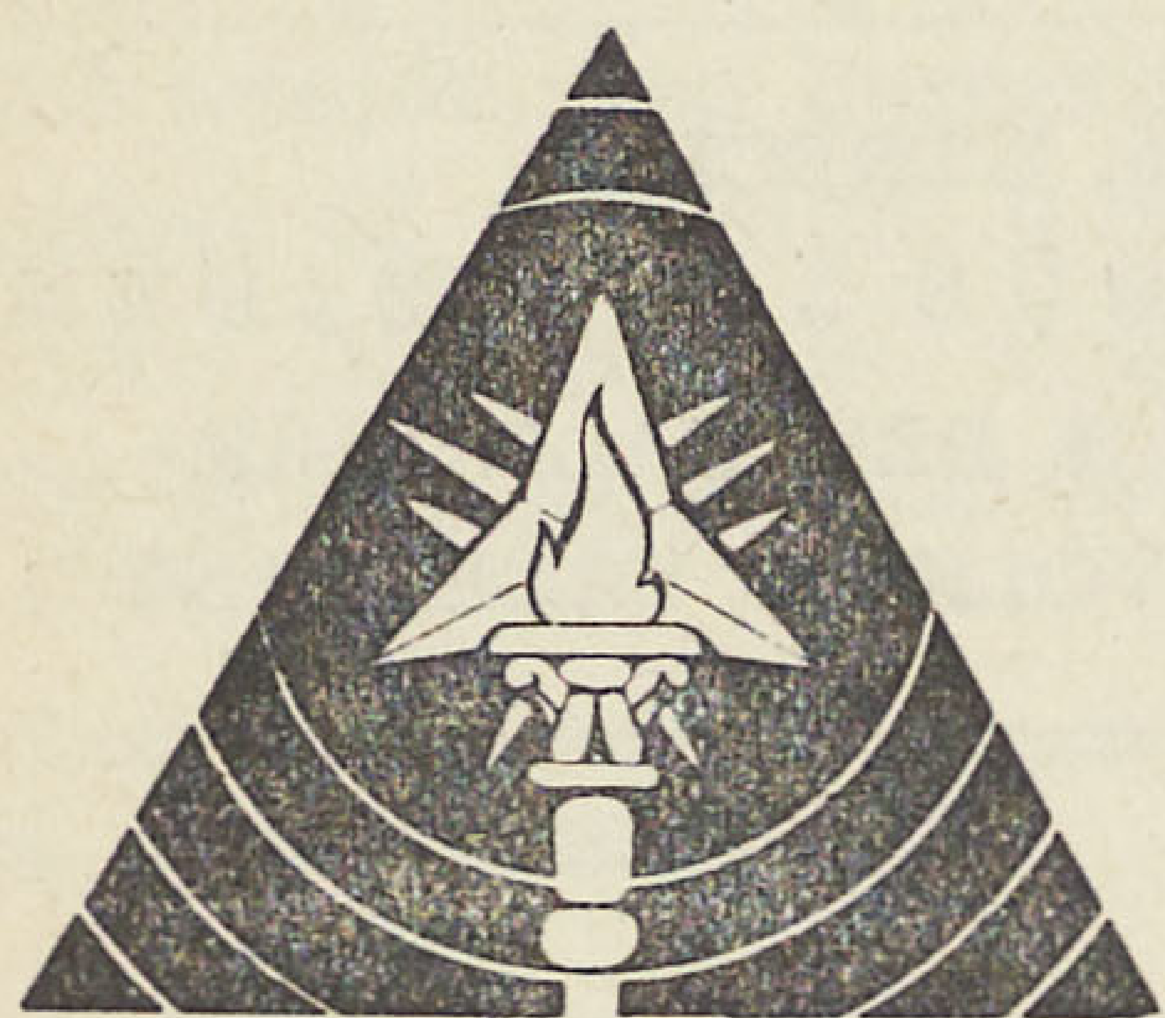

Strijder

Als hertog sta ik voor mijn Dietsche volk in 't veld.
Mijn hoogste wapenheer heeft mij hier opgesteld.
Mijn burcht beschut zijn land: onneembaar bastion
Tegen de horden, die verdonkeren zijn zon.
Wanneer ik overwin, vier ik zijn zegepraal,
Gelijk ik zijn blazoen onteer, wanneer ik faal.
Zoo 'k val, val ik voor hem. Hij keurt mijn laat en daad.
Hij leidt mijn kracht, hij stut mijn trouw, breekt mijn verraad.
Het volk staat met mij pal, wijl 't hem in mij erkent:
Zoodra ik mij ontbind uit zijn streng regiment
Om eigen baat, — sta ik verlaten en bezwijk.
Ik ben een leenman Gods, strijdend voor ons Dietsch rijk.

JAAP A. VAN KERSBERGEN

Kerstmis - Zonnewende

Niet zonnewende maar kerstmis, zoo heet het in vele kringen binnen de muren van het christendom.

Niet kerstmis maar zonnewende, zoo kan men het hooren buiten die muren.

Wat hebben we van deze tegenstelling te denken?

De tegenstelling: niet zonnewende maar kerstmis kan gevoegelijk begrepen worden uit den oorsprong van het kerstfeest. Lietzmann's onderzoekingen komen tot het resultaat, dat het kerstfeest uit Rome naar het Westen gekomen is en ontstaan is uit het zonnefeest, het feest van den geboortedag van den onoverwinnelijken zonnegod, den schutspatroon van het Romeinsche Imperium. Lietzmann noemt het kerstfeest het liturgische dankgebed voor de overwinning van het christendom onder Constantijn den Groote. Voordat in het Westen het kerstfeest op 25 December de plaats die het tot heden behield veroverde, was hier de 6e Januari als christelijke hoogtij bekend en geëerd.

Deze 6e Januari werd gevierd als het feest der drie wonderen: der Magiërs (geboortefeest), van den doop van Jezus in de Jordaan en van de bruiloft te Kana. Het was afkomstig uit het Oosten en had daar reeds een respectabele geschiedenis gehad. Op het einde van de vierde eeuw had de 25e December zijn rechten op de viering van het geboortefeest van Christus veroverd en liet voor den 6en Januari de „drie wonderen" over. Onder invloed van het Kerstfeest is de nadruk gevallen op het eerste wonder, dat met het kerstfeest ten nauwste samenhangt: „Drie-koningen".

Zoodoende is de kerstfeestviering historisch te begrijpen als de overwinning van den christelijken godsdienst over de vóór-christelijke godsdiensten, ja, gezien zijn oorsprong in Rome: van de overwinning van het rijk van Constantijn over dat

van Keizer Augustus. Historisch heeft dan ook de tegenstelling kerstmis-zonnewende wel degelijk zin, omdat het zonnewende-feest dan begrepen is als het feest van het Romeinsch Imperium, den grooten vijand van de christelijke kerk.

Het ligt dan ook in het verlengde van oer-oude historische herinneringen als huidige tegenstanders van het christendom op die tegenstelling teruggrijpen en de leus uitgeven: niet kerstfeest (Christus-feest) maar zonnewende.

De vraag, die ons echter een oogenblik zal bezighouden is deze, of de tegenstelling, niet zonnewende maar kerstfeest, door het christendom dient gehandhaafd te worden. Dat sluit dan natuurlijk de uitbanning in van allerlei oude gebruiken en symbolen, die aan het feest van zonnewende herinneren. En dezelfde vraag keert met een anderen inhoud weer bij het Paaschfeest en bij Pinksteren, het lente- en het Meifeest.

Ongetwijfeld stelt het nationaal-socialisme deze vraag met klem aan de orde, omdat het oude volksche gebruiken en symbolen weer in eere herstellen wil en omdat het een beroep doet op in het volk sluimerende natuurbeseffen, m.a.w. op het besef van samenhang tusschen natuur en leven, dat dreigt te loor te gaan onder den invloed van techniek, intellectualisme, rationalisme, kapitalisme en het in onze cultuur toenemend overwicht van de stad over het land, o.a. blijkend uit de verachting van het boerenleven, om nu van de ons bekende crisismaatregelen van vee-afslachting, voedselvernietiging enz. maar te zwijgen.

Hiermede is feitelijk reeds gezegd, dat de tegenstelling, niet zonnewende maar kerstfeest, nog gansch andere tegenstellingen bergt dan die tusschen christendom en niet-christelijke godsdienstigheid, al varen die tegenstellingen dan ook in christelijke kringen onder deze vlag.

Wij kunnen die tegenstellingen herleiden tot een groote tegenstelling, die van natuur en geest. Nietwaar? het voorbeeld dient zich dan van zelve aan: zonnewende is natuur, kerstmis is geest.

Indien de tegenstelling, natuur en geest, nu christelijk is, dan dient uit de kerstfeestviering alles uitgebannen wat maar aan gebruiken en symbolen van een natuurfeest herinneren zou. Is zij het niet, dan is er geen enkele reden deze gebruiken en symbolen uit te bannen, dan ontvangen zij door het kerstfeest

nieuwen zin, duiding, wijding, en of zij dien zin, die duiding, die wijding verkrijgen, hangt dan eenvoudig daarvan af, of het volk zijn christendom beleeft. Evenzeer als dat een volk, wanneer het ontkerstent, den 25en December als algemeen erkenden christelijken feestdag dankbaar aanhoudt als vacantie-dag en pret-dag zonder eenige christelijke bezinning en ontroering. Wat een symbool ons doet en zegt, is afhankelijk van het geheel onzer historische en geestelijke-godsdienstige ligging. Het kruis b.v. is een oer-oud vóór-christelijk teeken; dóór het christendom werd het het teeken van het offer en van het Leven dóór het offer.

Ongetwijfeld is de tegenstelling van natuur en geest op velerlei wijze, met zeer verscheiden motieven en in allerlei vorm in het christendom inheemsch geworden. Men treft haar aan, waar de werkzaamheid der zonde speciaal gezocht wordt op het terrein van het natuurlijk en lichamelijk leven; waar de nevenstelling van heilig en profaan eerst wordt opgevoerd tot een tegenstelling en dan gelijk wordt gemaakt aan die van natuur en geest. Dan krijgt men: profaan = natuurlijk = zondig; en heilig = geestelijk = vijandig aan het natuurlijke.

Het is nu maar de vraag of deze exploitatie van de tegenstelling, natuur en geest, inderdaad aan het christendom recht laat wedervaren. En daar is nog al het een en ander tegen in te brengen.

„Door het geloof verstaan wij dat de wereld door het woord Gods is toebereid." „De hemelen vertellen Gods eer en het uitspansel Zijner handen werk." „De aarde is vol van de goedertierenheid des Heeren." „De aarde is des Heeren benevens hare volheid." „Verheerlijk God in uw lichaam en in uwen geest, welke Godes zijn." „Weet gij niet dat uwe lichamen tempelen des Heiligen Geestes zijn?" Genas Jezus de zieken niet en leerde hij niet bidden om het dagelijksch brood? Een gebed dat door Hieronymus dan ook prompt is uitgelegd als een bede om de spijze der ziel.

De tegenstelling van natuur en geest is veeleer platonisch dan christelijk en de Marcionitische leer uit de tweede eeuw der christelijke jaartelling, dat de Schepper-God een andere God zou zijn dan de God en Vader van Jezus Christus, heeft de kerk dan ook uitdrukkelijk als ketterij verworpen en het eerste geloofsartikel gehandhaafd: Ik geloof in God, den Vader, den Almachtige, Schepper des hemels en der aarde.

Maar dan behoeft zonnewende en kerstfeest ook geen tegenstelling te zijn. Dan is het slechts de vraag of de natuur als God wordt vereerd, dan wel of God geëerd wordt als de Schepper en Bron en Onderhouder van alle licht en leven.

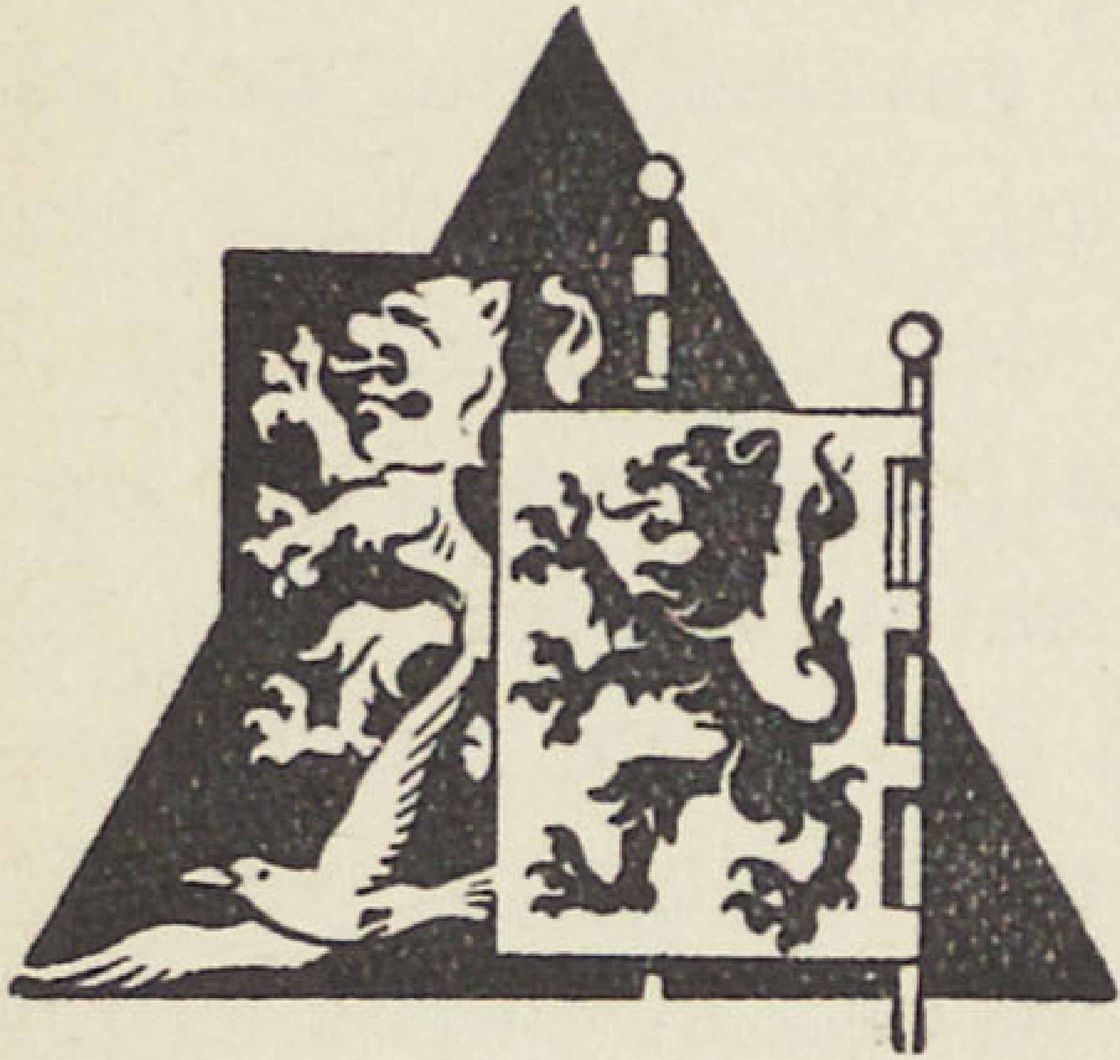
En dit blijft dan meteen van kracht als tegen het vieren van zonnewende in het midden zou worden gebracht, dat het een uitvloeisel is van een natuurbeschouwing, die de natuur ontgoddelijkte maar feitelijk op de plaats der Godsvereering de erkentenis zette van onpersoonlijke, almachtige, onfeilbaar werkende, zelfstandige natuurkrachten en natuurwetten. Aan het daarbij behoorend natuurgevoel zouden dan zulke natuurfeesten een soort materialistisch-afgodische wijding geven. De tegenstelling zonnewende-kerstmis zou nu een moderne krijgsverklaring zijn aan modern heidendom, zooals eens aan antiek heidendom. Maar zoodoende komt men uit reactie onvermijdelijk weer in de tegenstelling van natuur en geest terecht. Bovendien is zoo'n reactie zuiver negatief en alleen in het positieve zit kracht.

En dan schuilt er zelfs een treffende prediking in dit samenvallen van zonnewende en kerstmis.

De prediking: dat de overwinning van het licht en dus van het leven een gelijkenis, een symbool, eene profetie, een belofte is van de overwinnende macht van het Godsrijk over zonde en dood. Meer! de prediking: dat de overwinning van het zonnelicht en dus van het leven een openbaring, een resultaat, een getuigenis is van de overwinning van het Eeuwige Licht over alle machten van duisternis en verderf. Zonnewende getuigt dan van de nimmer falende trouw van den Schepper-God, die niet wilde dat Zijner handen werk aan den chaos ten prooi valt, maar die het in stand houdt krachtens die liefde, die de engelen vervoerde tot het: Eere zij God in den hooge en vrede op aarde voor menschen Zijns welbehagens. Zonnewende wijst dan naar kerstmis als haar verklaring en fundeering, kerstmis naar zonnewende als een zijner herauten èn zijner zegeningen.

Dan vloeit het lied van schepping en dat van herschepping, van het geboortefeest der natuur en van het geboortefeest van den Christus Gods samen in het Woord, dat tot zooveel kerstliederen inspireerde: Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft hetzelve niet verzwolgen. (Joh. I, 5).

Vaderland

Woorden hebben geen vaste beteekenis. Vooral is dit het geval met woorden, die idealen uitdrukken. Oude beteekenissen gaan dikwijls verloren en nieuwe worden er voor in de plaats gesteld. Soms ook blijven verschillende beteekenissen naast elkaar voortbestaan en dit is dan één der oorzaken van de vele misverstanden die bij de menschen onderling bestaan.

Zoo gaat het ook met het begrip „vaderland".

Vroeger had dit een zeer bepaalde, duidelijk begrepen en duidelijk gevoelde beteekenis. Maar overal, waar het volk, dat bij dit vaderland behoorde in verval geraakte, daar vervaagde ook het begrip vaderland. Uit het Rome van den vervaltijd is ons het gezegde overgeleverd „waar het goed is, daar is mijn vaderland". Het kan niet materialistischer en dat velen ook heden ten dage deze spreuk toepassen — althans met hun mond, want in de practijk is het nog wel eens anders — wijst er op, dat ook wij in een vervaltijd leven.

Waar iemand woont, ook al is zijn sibbe er al langer gevestigd, is nog niet altijd zijn vaderland. Het „zoeken van een nieuw vaderland", dat met valsche pathos wel eens van emigreerende enkelingen gezegd wordt, is een volkomen verdraaiing van het oude begrip „vaderland" en ontstaan onder den invloed van de humanistische theorie, dat de enkelingen zoo belangrijk waren en dat land- en rassengrenzen moesten plaats maken voor een „wereldburgerschap".

Voor ons hangt het vaderland samen met ons volk: **Ons vaderland is daar, waar ons volk is geboren, waar het geworden is tot de bloedgemeenschap, die het Nederlandsche volk is.** Tusschen volk en vaderland is dus een onverbreekbare band.

Vele voorbeelden zijn daarvoor uit de geschiedenis aan te halen. De Germanen, waartoe ook wij behooren, hebben zich

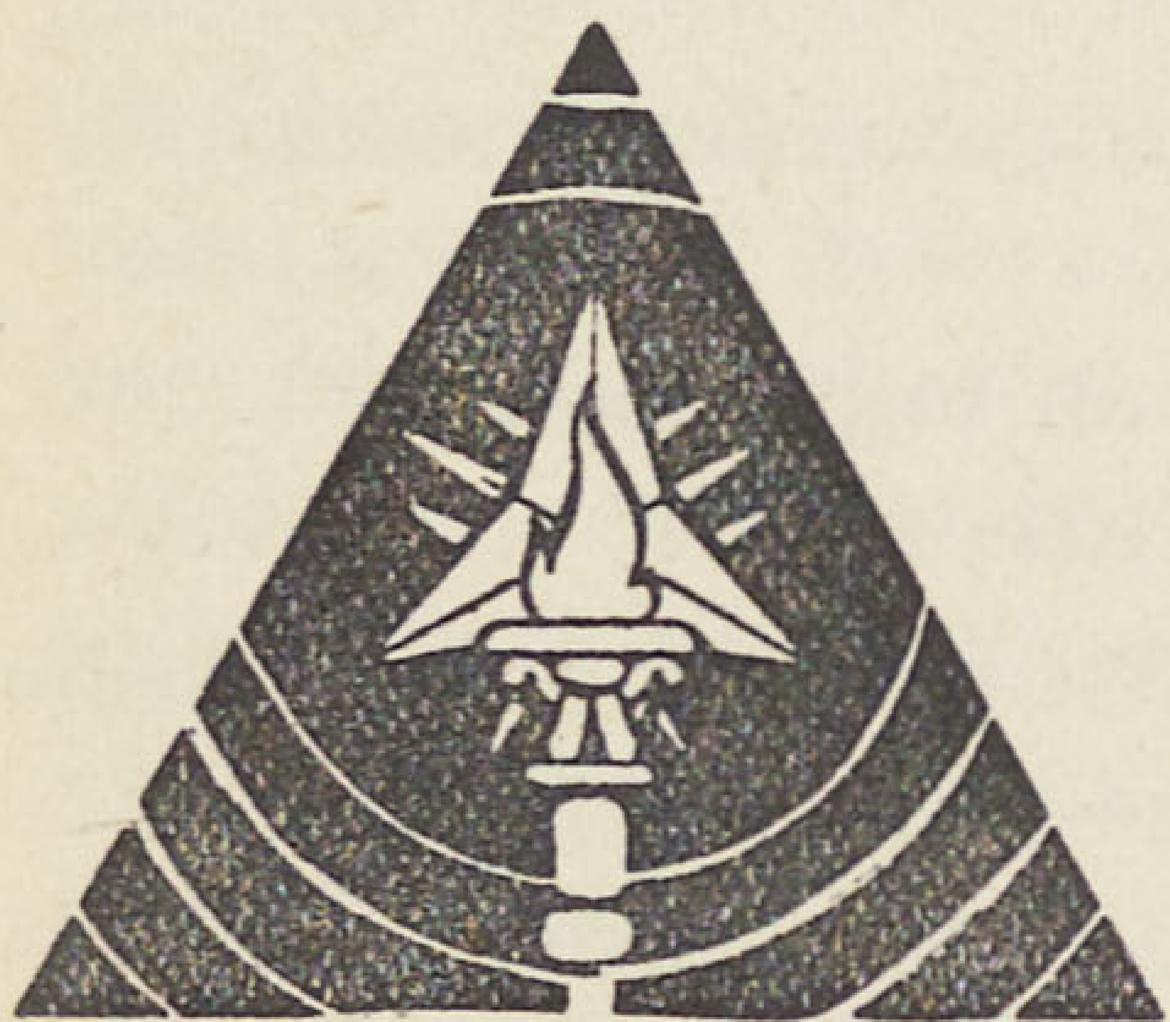
als Germaansch volk gevormd in Zuid-Jutland. Dat is dus het Germaansche vaderland. Van daar uit zijn vele stammen uitgezwermd, die zich elders tot een volk gevormd hebben. Zoo was dit bijv. het geval met de Vandalen, wier vaderland in Noord-Duitschland lag. Allerlei omstandigheden waren oorzaak, dat zij daar wegtrokken en na vele omzwervingen in Noord-Afrika terecht kwamen. Daar bereikten hun boden van andere Germaansche Stammen, die hun vroegen de rechten op hun oude vaderland op te geven. Maar dit weigerden de Vandalen. Nog steeds beschouwden zij Noord-Duitschland als hun eigen vaderland.

Ons volk is geworden in Noord-Nederland, Vlaanderen en den Westhoek. Hier is de bloedgemeenschap geworden tot een eigen aparte volksgemeenschap. Al het overige — dat volgens de meening van anderen dit land tot ons vaderland gemaakt zou hebben — is daaruit voortgevloeid. Taal, rechtsgevoel, gebruiken, kunst en alle overige bindende elementen, zijn slechts uitvloeisels van deze bloedgemeenschap. En waar wij ook op onze omzwervingen terecht komen, waar wij ons ook vestigen, ons vaderland blijft het land, waar uit deze bloedgemeenschap het Nederlandsche volk is ontstaan.

F.

Het Nibelungenlied

III.

Siegfried wordt in alle sagen, die over hem spreken, verraderlijk vermoord op een oogenblik, dat hij weerloos is. In de Edda heet hij Sigurd, de Hunnenkoning, en wordt in den slaap vermoord op aandringen van Nerynhild [1]).

In het Nibelungenlied laat de dichter van een liefde tusschen Siegfried en Brunhilde niets blijken. Het is hier Kriemhilde, die Siegfried noodlottig wordt door het vertrouwen, dat Siegfried in haar stelt. De laatste regels van het vijfde avontuur voorspel-

[1]) De z.g. Grieksche y wordt in het Duitsch uitgesproken als de Nederlandsche lange u.

len het reeds, dat Siegfried door zijn liefde jammerlijk zal sterven. —

De dichter loopt vaak op groote gebeurtenissen vooruit. Soms doet hij dat in den vorm van droomen en eenmaal laat hij de toekomst zeggen door zeemeerminnen of waternymphen (Meerweiber). Steeds zijn de voorspellingen in overeenstemming met het karakter van de persoon, die ze ontvangt.

Kriemhilde ziet haar volk verscheurd door twee arenden, en Hagen hoort, dat niemand levend terugkomt uit het Hunnenland uitgezonderd de Kapelaan. — Steeds zijn het sombere voorspellingen.

Wat velen in het Nibelungenlied mishaagd heeft, is de opvatting, dat de liefde tenslotte noodlottig wordt en dat alle vreugde eindigt in leed, zooals het letterlijk luidt aan het eind van het lied. Dit standpunt van den dichter is inderdaad onjuist, maar hij heeft het in dit geval volkomen aannemelijk weten te maken door de karakters van zijn hoofdpersonen. Noch Kriemhilde noch Brunhilde zijn hier toonbeelden van zelfopofferende vrouwelijke liefde. Integendeel, het is juist de zelfzuchtige trek in beide vrouwen, die het onheil over anderen en daardoor ook over haar zelve heeft gebracht.

Kriemhilde is eerzuchtig, zij geeft met kwistige hand van haar rijkdommen weg, doch doet dit niet zonder bijbedoelingen. Daarbij is zij haatdragend, wraakzuchtig en berekenend. Reeds als jong meisje verraadt zij een onvrouwelijke trek, wanneer zij tot haar moeder zegt:

„Wat praat ge mij van een man, veelgeliefde moeder?
Zonder ridderliefde wil ik altijd zijn;
Zoo schoon wil ik altijd blijven tot aan mijn dood!
O, dat van mannenmin ik nooit gewinne nood!"

Haar moeder antwoordt daarop, dat Kriemhilde een schoone vrouw zal worden als God haar een goeden ridder gunt.

En de Brunhilde van dit lied wordt aan ons voorgesteld als een weer andere verschijning van de onvolmaakte vrouw. In de Edda wordt Brynhilde beschreven als een vrouw, die reeds als twaalfjarig meisje Sigurd tot haar ideaal had verkozen. Zij ging zich echter niet met dat ideaal voor oogen ontwikkelen in echt vrouwelijke deugden, doch in mannelijke eigenschappen, in lichaamskracht en in behendigheid. Toen Sigurd

een ander tot vrouw kreeg en Brunhilde een anderen man, liet zij hem vermoorden en bracht daarna zich zelf om 't leven.

De Brunhilde van het Nibelungenlied is ook een mannelijk type, doch minder hartstochtelijk en met minder streng doorgevoerde karaktertrekken. Terwijl ze voor haar huwelijk ieder met den dood bedreigt, die het waagt haar ten huwelijk te vragen, wordt ze later een gewone vrouw, doch blijft altijd wat trotsch en ze is ook wat erg op de penning.

Hoewel er tusschen Brunhilde en Siegfried geen intieme verhouding heeft bestaan, wist Siegfried een geheim, dat hij nooit aan Kriemhilde had mogen verklappen. Dat was zeer zeker een fout van Siegfried, maar bij een andere Kriemhilde was het minder erg geweest.

Zoo werd dan meer zijn geliefde dan zijn liefde de oorzaak van zijn dood. Zijn laatste woorden waren: „Gelooft mij in rechte trouw, dat gij uzelven hebt verslagen".

Het is begrijpelijk, dat Richard Wagner ook niet tevreden was met de opvatting dat de liefde tot leed moet leiden, doch dat hij de toovermacht van het goud als de oorzaak van het onheil zag, indien 't tot dat doel gesmeed was. Dat was de ring, de tooverring der Nibelungen.

In het Nibelungenlied komt de gouden ring slechts voor als het kleinood, dat Siegfried van Brunhilde's hand had gerukt in den strijd en dat Kriemhilde later als stuk van overtuiging aan Brunhilde vertoonde.

De andere op den voorgrond tredende personen in het gedicht volgen meer de gebeurtenissen dan dat zij die teweeg brengen. Koning Gunther is het toonbeeld van den zwakken vorst zooals er in de elfde eeuw reeds zoo velen waren. Gunther had aan anderen zijn rijk en zelfs zijn vrouw te danken en werd meer door zijn raadgevers geregeerd dan dat hij zelf regeerde. Meer invloed dan Gunther had Hagen op den gang van zaken. Het moet worden erkend, dat Hagen in alles 's Lands belang liet voorgaan, zooals hij het ten minste oprecht meende te zien. Hij waarschuwde Gunther om zich niet met Brunhilde te meten; hij noemde haar een duivelswijf, maar eenmaal zijn vorstin geworden, wreekt hij den smaad haar aangedaan. Dat hij daarvoor juist Siegfried moet vermoorden en niet Kriemhilde, zal wel zijn grond hebben in een geheime afgunst, die hij ten opzichte van Siegfried voelde.

Door Hagen's grimmigheid en slecht geweten bespoedigde hij herhaaldelijk den noodlottigen afloop van den strijd in het Hunnenland. Overtuigd van de waarheid der voorspelling, dat alle Bourgondiërs zullen sterven, spaarde hij niemand, sloeg er voorbarig op los en maakte den strijd steeds algemeener. Een meer argelooze Hagen zou vermoedelijk alléén slachtoffer zijn geworden van Kriemhilde's wraakzucht.

Dat Hagen in zijn jeugd werd opgevoed aan Koning Etzel's hof is geen verklaring voor zijn ruwheid. De dichter zegt dit niet, doch laat het voelen door Hagen in strijd te laten komen met zijn eigen, ouden wapenmeester Hildebrand en door dan het verschil tusschen die twee naar voren te brengen.

In niet mindere mate dan Hagen draagt Volker er toe bij om alle pogingen te laten mislukken, die gedaan worden den strijd te voorkomen of te beperken. Volker, bijgenaamd de Speelman of de fiedelman, is een Christen, doch gedraagt zich meedoogenloozer dan eenig heiden in het land der Hunnen.

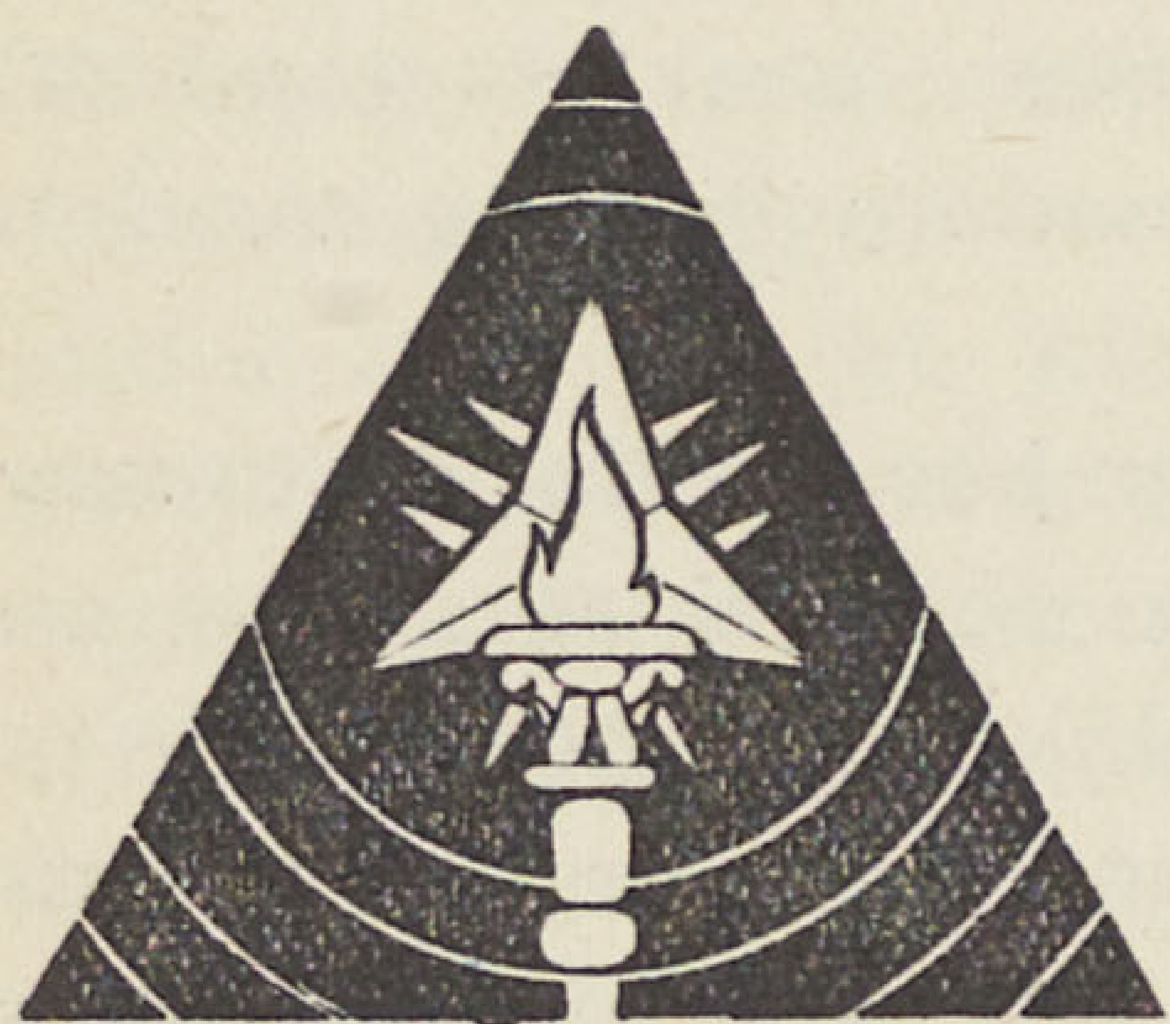
In het geheele gedicht ziet men, dat waar het geloof en de Germaansche aard met elkaar in strijd komen, de oude aard tenslotte het wint. Zelfs Rüdiger, een toonbeeld van goedheid en van Christelijke deugd, blijft in de eerste plaats zijn heidenschen vorst Etzel getrouw. Dit komt voor den dag, als hij Kriemhilde overhaalt om Etzel te volgen en haar bezwaar om een heiden te trouwen weerlegt. Ook op het laatst in den eindstrijd weigert Rüdiger eerst om de Bourgondiërs te bevechten, die als gasten waren uitgenoodigd in het Hunnenland en biedt hij zelfs Hagen zijn eigen schild aan, omdat Hagen's schild versplinterd was. Ten slotte doet Rüdiger zijn eed van trouw gestand en krijgt zijn Germaansche strijdbaarheid de overhand.

In het geheele lied schemert het pogen door om een synthese tot stand te brengen tusschen den Germaanschen geest en het Roomsch-Katholieke Christelijke geloof, een synthese die nergens geheel is gelukt, zoo min als die thans reeds gevonden is.

v. H.

Vrouwenkiesrecht

V.

Van de drie zijden, waarlangs men de politiek benadert, is het de economische kant, die uitsluitend-verstandelijk overleg vraagt; meer dan de „Wehrstand" en de „Lehrstand" vordert de staatshuishouding koel berekenende aandacht. Terwijl de individueele burger bewogen wordt door het eeuwige conflict tusschen vreedzamen naastenmin en den dwingenden eisch van nuchter zelfbehoud, glijdt de onbewogen beschermende Staat over dien zielestrijd heen en beperkt zich tot eenvoudige zakelijkheid. Het materiëele volksbestaan is met geen ethische beschouwingen gediend, maar eischt becijferend inzicht.

Het leeuwendeel van de staatsbemoeiingen komt aan deze economie; volgens Prof. Steinmetz [1]) is „een ontzaggelijk groot deel van het maatschappelijk leven het economische". Wie zich met staatszaken inlaat, ook de Nederlandsche vrouw als stemgerechtigde en volksvertegenwoordigster, heeft derhalve te bedenken, dat het overgroote deel van de toewijding in dezen door het rustig wegende verstand beïnvloed behoort te zijn.

Nu wordt 's menschen levenshouding in het algemeen hoofdzakelijk bepaald door hart en verstand, in de juiste verhouding tot elkaar gebracht door het geweten — alle drie dingen die men bij de geboorte in aanleg meekrijgt en die door opvoeding en omstandigheden tot ontwikkeling (of tot verschrompeling) worden gebracht. Van nature overheerscht bij de vrouw het hart, bij den man het verstand. Het geweten heeft de taak om ten aanzien van de buitenwereld — in het onderhavige geval ten aanzien van de volksgemeenschap — de beide componenten in doelmatige harmonie met elkaar te brengen. Zoo heeft

---

[1]) **Inleiding tot de Sociologie, Pag. 81.**

het geweten van den man bij den toenmaals heerschenden humanistischen gedachtengang „de hand over 't hart gehaald" en, al is het in klein-burgerlijken stijl, aan de vrouw het kiesrecht bewilligd. Nu de vrouw over de perken van het „hartelijke" gezin is heengestapt en via de volle maatschappij haar intrede heeft gedaan in de „verstandelijke" staatshuishouding, nu moet haar geweten een nieuw evenwicht tot stand brengen tusschen de beide innerlijke levensfactoren; haar verstand zal op het nieuw betreden terrein tot meerdere gelding moeten komen.

Als wegwijzer voor het geweten diene het feit dat de vrouw door haar recente overschrijding van de gezinsgrenzen en haar toetreding tot de maatschappelijke openheid, zich in belangrijke mate verder geëvolueerd heeft van een nog voor een goed deel vegetatief natuurbestaan tot een wijdere taak als medecultuurdraagster, waarvoor zij zich heeft aan te passen aan den meer kunstmatigen levensvorm, waartoe de geschiedenis haar volk heeft geleid. In haar maatschappelijke verhoudingen moet het wachtwoord zijn: het verstand naar voren en met verscherpte aandacht luisteren naar den verstaalden klank in het binnenste.

Nooit kan deze eisch zoo dringend zijn als nu de economische wereld weer eens in vuur en vlam staat. Het geld-kapitalisme (niet te verwarren met gezonde goederengroothandel en het rechtmatige door stoeren arbeid verkregen bezit) — het hyperkapitalisme dus — weert zich geducht. Het is al langer hoe gevaarlijker geworden, doordat het, niet tevreden met de beheersching van den nieuw gemechaniseerden wereld-werkschat, ook beslag gaat leggen op den oer-ouden bewerkten bodem en er zijn woekerpractijken op gaat toepassen. De duizenden van den Nederlandschen kleinen boerenstand voelen er op hun wijze de noodlottige deining van.

Het is duidelijk, dat in de internationaal verkluwende economie geen doorpad te vinden is onder het gekibbel van 150 praathovenieren, die elk bij kleine groepjes hun eigen kant uit willen en bij hun betweterig geparlementeer door geen enkele verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid in toom gehouden worden. En een peulschilletje is het nu bepaald niet, eerst den economischen Augias-stal van onze dagen te reinigen, n.l. den heilloozen invloed te keeren dien het door koud berekenende

speculanten gehanteerd geld uitoefent op den vaderlandschen toestand — den handel terug te voeren naar een bonafide goederen-uitwisseling — het bezit te muilbanden zonder het particuliere initiatief te smoren; in één woord onze staatshuishouding met succes te leiden door den huidigen baaierd van met elkaar fel worstelende belangen heen. Hiervoor is noodig een centrale economische inlichtingendienst, ten gebruike van één man, bij wien alle becijferingen, doelmatig gerangschikt door deskundige vertrouwensmannen, samenkomen. Deze leider kan dan in kloeke daadkracht de voorbijglippende gunstige momenten grijpen van de steeds in snellere schuiving verkeerende wereld-conjunctuur.

Onze tijd is getuige van zonderling verwrongen mentaliteiten. Een kind kan begrijpen, dat de tijd van de Queen Mary een andere is dan die van de trekschuit; dat een DKW het wint van den primitieven ossenwagen; dat andere tijden andere zeden meebrengen, andere eischen stellen. Arbeiders en vrouwen — met bewonderenswaardige vastberadenheid hebben zij zich uitgewerkt onder het juk van de machine vandaan, tot zij als evenwaardige burgers stonden naast hun vroegere verdrukkers. Het doel is bereikt: de klasse-vijand is door de wet aan den ketting gelegd; buiten-sporigheden ten nadeele van den arbeider kan de werkgever niet meer uithalen. Nog sterker: zelf wordt hij slachtoffer van den veel geduchteren, den vòlksvijand, den hyperkapitalist, die thans de lakens uitdeelt en over een te monsterachtige macht beschikt dan dat verspreide en tegen elkaar verdeelde aanvallen vat op hem zouden hebben. Waarom blijven de arbeiders zich dan toch afzonderen in hun uitgediende S.D.A.P., terwijl toch de aangewezen tactiek voor de hand ligt: met pak en zak over te gaan naar de nieuwe socialistische beweging, die in sterken volkschen samenhang dien boven allen uitgerezen geldvijand naar de keel vliegt? Slechts de in één vuist geconcentreerde massakracht kan hem met succes intoomen.

Aan de pas zoo triomfantelijk binnengehaalde ministers worden de handen immers ook gebonden door de in allerlei andere richtingen trekkende collega's? Flink uithalen voor een raak besluit is onmogelijk. Het „Plan van den Arbeid" zal in alle stilte ingemetseld worden in het graf van den Praathof; het zal er wat blijven rondspoken om ten slotte het lot te

deelen van zoovele plannen van een modderende partij-regeering. Na een paar jaar herbegint men met inwerken en omwerken en wegwerken van het stapelhooge plannenpapier.

En de vrouw? Waarom blijft zij met hondentrouw hechten aan „haar partij", waar zij voor een oortje thuisligt? Zij, de machtige, in de onbeduidendste houding vastgelegd!....

— In tegenstelling tot den „Nährstand" werken bij den „Wehrstand" sterke gevoelsmotieven. Hier ligt dus voor de vrouw met haar licht-bewogenheid een zwaarder taak van zelf-contrôle. Kan de economie haar zonder veel tegenspraak tot de erkentenis brengen dat koel berekenend inzicht hoogste eisch is, de weerbaarheid bedreigt zoo het lot van het eigen gezin, de man en de zoons geven zich daar zoo bloot aan ellende en vernietiging, dat het hart opspringt in protest en het verstand gewoonweg overduvelt. En grijpt dan het vrouwengeweten op voldoende wijze in om het evenwicht te herstellen en haar te hoeden voor een beschamenden terugval tot een soort liefde, die bedenkelijk veel op die der apen lijkt?

Het gezin is een bestaansvorm, die den mensch, vrouw en kind bovenal, veiligheid biedt te midden van de stormen des levens. Een hoogere samenbinding is het eigen volk, waar de gezinnen op hun beurt opperste bescherming genieten. De vrouw als de physiek zwakste van het menschenpaar, de ook in haar ziel meest kwetsbare, zou bij gewelddadige binnenlandsche beroeringen of een vijandelijken inval, als eerste het slachtoffer worden van ongeregelde, volksvreemde, ontwortelende toestanden, en met haar het zooveel zwakkere kind. Dit is de diepe ondergrond van den drang, die zelfs den beschaafden man naar de wapenen doet grijpen als naar het uiterste onontkoombare weermiddel — tegen knechting, tegen ontaarding, tegen roof. Geen moordzucht (!!), maar hoogste offervaardigheid, nobelste manlijkheid.

Geweld is naar hooger menschelijk gevoelen een gruwelijk kwaad. Als de orkaan raast over de velden en mensch en vee naar den dood sleurt; als een aardbeving de gesteenten door elkaar schudt en het organische leven er doodelijk mee treft, dan buigt men zich voor het onvermijdelijke — natuurrampen kent men als een noodlot, waartegen men nutteloos, en met verstands- of gevoelsoverwegingen nog wel, zou optornen.

Maar wapengeweld, oorlog? Wel ligt het recht van den sterkste als een wet over alle natuur: „nein, sprach der Sperber, du bist mein, denn ich bin gross und du bist klein" — maar in de cultuursfeer van den mensch treden bij conflicten moreele bedenkingen op, die aan de brute macht paal en perk trachten te stellen en richtend in te grijpen. Hier heeft 's menschen zedelijke wil doorslaanden invloed, zoo heet het.

De ervaring wijst echter uit, dat wij nu eenmaal in een „onvolmaakte" wereld leven, waar het kwade zich lang niet altijd gedwee tot onderwerping schikt. De huisvader mag nog zoo vurig willen zoontje-lief op het rechte pad te houden zonder geweld (straf) te gebruiken — er zijn momenten in de tijdruimte, dat het eenige wat den oudere te doen staat, is, het weerbarstige jongske over de knie te leggen en het met nadruk te herinneren aan zijn beter ik. Het is kwaad — maar een noodzákelijk kwaad.

Zoo is het in het gezin — zoo gaat het bij misdaad en verzet in een volk — zoo geschiedt in de gansche wereld. Overal en altijd kan men gesteld worden voor de tragische keuze tusschen een meerder en een minder kwaad. Het behoort tot den natuurlijken loop der wereldsche dingen, en in zooverre is de oorlog met een natuurramp te vergelijken; waarmee men helaas het ontzettende „zielige" element niet wegdoezelt uit de catastrophe: het verantwoordelijkheidsgevoel van den zedelijken cultuurmensch tegenover de stem Gods in hem, zijn geweten.

Wat den hoogstaanden mensch in de eventueele onvermijdelijkheid van een oorlog doet berusten, is de zedelijke drang om hooge geestelijke waarden, het koste wat het wil, veilig te stellen tegen kwaadaardigen aanval en vernietiging. Bedenken de vrouwen van den „vredegang" weleens, als zij daar braaf en zelfgenoegzaam door de straten schrijden, dat zij het den met werkelijkheidszin begaafden man moeilijk maken om zijn hoogere aspiraties te dienen? Die ondoordachte en kleineerende betoogingen sterken lafaards en slappelingen in hun miskenning van het hoogste volksgoed: een eigen vrijheid, een eigen lotsbeschikking, een eigen grond onder de voeten.

Hoe achterlijk is bij die ommegangen der vrouwen klaarblijkelijke onevenwichtigheid tegenover politieke vraagstukken, die immers als alle staatsaangelegenheden „verstàndige" „behartiging" vereischen! Het verstand wijst wel op een andere

noodzakelijkheid dan het wekken van een staatsgevaarlijke stemming; in een tijd nog wel dat de politieke wereldsfeer geladen is met onheils-spanningen, en op een plaats waaroverheen de gewapende dreigementen zich samenpakken. Komt het weleens bij de vrouw op, hoe het geweten haar ten doode zou martelen, als het oogenblik eens aanbrak, dat de hel ook boven ons losbarstte en zij met haar symbool van het gebroken geweertje man en zoons weerloos als offerlammeren ter slachtbank moest laten gaan?

Goed — kwaad is niet meer dan een menschelijke onderscheiding. „In den beginne schiep God den hemel en de aarde". „En God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zeer goed". De strijd tusschen wat wij met onzen menschelijken maatstaf uit elkaar houden als „goed" en „kwaad" is ons door den Schepper opgelegd als „zeer goed" — wij hebben dien te aanvaarden, hoe zwaar ons ook drukt de eeuwige tweespalt tusschen wat zich aan ons voordoet als god en duivel.

Voor wie mee beslist over het wel en wee van een volk, bestaat een onfeilbaar richtsnoer, dat den tragischen druk van de keuze verlicht: men begrijpe den toestand naar volkschen maatstaf, men stemme zijn gevoel af op volksch geluk, men stale zijn wil tot volksche offers, want alleen de eigen-aardige vrije volksverbondenheid waarborgt ons de rust en de veiligheid, noodig voor de ontplooiing van het beste in ons.

De tot maatschappelijk medeleven bevorderde vrouw ziet haar plicht slecht, als zij niet mèt den man het fiere woord tot het hare maakt: ik zal handhaven. Als in den uitersten nood, zooals in den vorigen wereldoorlog voorkwam, achter den laatsten weerbaren man de huisdeur toeslaat, als de werkplaatsen leeg loopen, de zaken onbeheerd zijn, de ambten vacant, als de ploeg stil ligt en de akker braak, omdat hij met het geweer aan den voet de wacht heeft betrokken aan de grens, dan heeft zij de verlaten posten te bezetten, dan houdt zij de bedrijven aan den gang, dan handhaaft zij de orde — dan strijdt zij mee, op haar wijze, dan s t r ij d t zij. En de kinderen wijst zij op vaders voorbeeld en zij maakt ze al vroeg, niet tot internationaal voelende klaploopers, maar tot goede vaderlanders. —

Boven „Nährstand" en „Wehrstand" staat in richtinggevende waarde de „Lehrstand", de geesteshouding van het volk. Deze

kristalliseert zich in iedere opvolgende periode van zijn geschiedenis telkens weer opnieuw uit tallooze economische en cultureele stroomingen.

De geschiedenis volgt een merkwaardigen schakelgang: ringen [1]) rijen zich aan ringen, en hangen samen in organisch verband. De emancipatie-beweging van de beide door de machine omvergeschoven volksgroepen, de arbeider en de vrouw, geeft er een recent voorbeeld van: eerst meebuigend met den socialen toestand voorwaarts; dan geleidelijke ombuiging, dan wegbuigende teruggang en eindelijk de sluiting, de verstarring. Reeds is in onze dagen een nieuwe schakel begonnen door de oude heen te grijpen; een nieuw socialisme is aan het groeien, zich met niet te keeren drang nationaal rondend om den nieuwen tijd. Als een storend onrecht wordt het te keer gegaan, met hoon en verontwaardiging wordt het tegemoet getreden door de uit haar verstarring opgeschrikte massa; met schichtig bedachte regeeringsmaatregelen wordt het bekogeld; maar het houdt zee. Het is de jonge volksgeest.

Het recht — in onze dagen van politiek geweld ligt het woord op de lippen bestorven — maakt den historischen schakelgang mee. De rechten der burgers, vastgelegd in wetsartikelen, zijn van tijdelijken aard. . wisselen met de economische conjunctuur, met den geest van den tijd. Elke periode heeft haar eigen rechtsvormen, die op den langen duur verkronkeld en in elkaar gewrongen door herhaalde aanpassing aan de steeds voortgaande evolutie der dingen, een haast onontwarbaar kluwen gaan vormen — een kluifje voor het advocatendom. Als dan de periode ten einde loopt, is de weg zoo verdraaid geworden, dat de rechtsgevoelens derailleeren; dan gaat de een recht noemen, wat den ander als onrecht aandoet. Dan komen de rechtbanken met ongelijke uitspraken, de overheid met draaierige rechtsbeschikkingen. Dan botsen de rechtsopvattingen tegen elkaar in verwarrende processen; dan vaart de voorjaarswind door de dorre kruinen en rukt de doode takken af.

Het volkerenrecht gaat nog in de kinderschoenen. Het heeft wel een internationaal hof van justitie in Den Haag achter de hand, maar het gaat mank aan het euvel, dat geen zwaard der

---

[1]) Peri-ode = rondom-weg = cirkelgang.

gerechtigheid ter beschikking is om aan de uitspraken kracht bij te zetten. Dat hooge gerechtshof is trouwens nu al aan het afbrokkelen [1]), evenals de „Volkenbond" die zijn on-gerechtigheid reeds afdoende bewezen heeft.

Burgerrecht en volkerenrecht zijn de vergankelijke, door menschen vervaardigde, aan de wisselende tijden vastgehechte, maar uit den aard der zaak achter de nieuwste verschijnselen aanhinkende regelingen, die niet dan gebrekkig zich aanpassende vormgevingen zijn van het goddelijke Recht, zooals het in het geweten van enkelingen en volkeren eeuwig spreekt, te machtiger naarmate het menschelijke rechtsgewrocht zijn steun aan den maatschappelijken toestand verliest en aan het wankelen slaat. Dan klinken de jonge rechtseischen als bazuinstooten door tot in de gerechtszalen; dan bibbert de aftandsche tijdgeest op zijn wrakke beenen.

De verouderde democratische suggestie heeft de vrouw wel stevig onder den duim, haar met haar fijne intuïtie, haar zuiver aanvoelen van wat „in de lucht zit" — dat zij nog steeds niet weet op te rijzen tot het begrip van den geweldigen, den vulkanischen tijd dien zij beleeft, dezen tijd vol bevingen en uitbarstingen en verwoestingen, maar ook van zuivering, van vernieuwing, van opbouw en veredeling.

Durft de vrouw den stap over de kloof, die daar gaapt tusschen de oude en de nieuwe nationale gemeenschap, niet aan uit vrees dat men haar weer terug zou dringen binnen de vier muren, waar zij uitgebroken is? Maar de mannen, die naar de nieuwe ordening streven, wenschen natuurlijk verder te bouwen op wat de afstervende periode aan technisch en maatschappelijk, aan geestelijk en zedelijk goeds gebracht heeft; overtuigd als zij zijn dat geen historisch deel van het volkenlot gemist kan worden of weg te wisschen is uit het eeuwig in wording verkeerende geheel. En al wilden zij, zij zouden immers niet kùnnen optornen tegen de eindelooze noodzaak van omvorming en aanpassing?

Die vrees voor terugzetting is in geen geval een verontschuldiging voor het verbijsterende feit, dat zooveel vrouwen blind blijven voor den ellendigen toestand om haar heen; voor

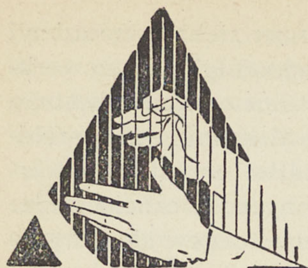
[1]) Engeland, Frankrijk en Australië achten zich ontslagen van de verplichting zich te onderwerpen aan de rechtspraak van het internationale Gerechtshof ten aanzien van internationale rechtsgeschillen.

den kanker der werkloosheid, die op en neer ziekt in moordend rythme; voor de toch in 't oog laaiende schunnigheid van werkkampen en steun. Blind voor het feit, dat ons nationaal bestaan op den schopstoel is gekomen door de dreiging van wereldmachten aan allen kant. Blind voor allerlei ontwijdende verschijnselen, als kerken die corruptie en zedeloosheid onder haar hoede nemen; als een Staat die zijn toegewijde burgers wegstoot uit zijn dienst; als een „samenleving" waar de burgers elkaar onderling naar het voedsel en naar de eer staan; als een „saamhoorigheid", waar eigen broederleed achterstaat bij volksvreemde sympathieën.

Een zoekende is geklommen over de omheining van het huis, een onwennige heeft zich in de volle maatschappij, waar zij belandde, laten meevoeren naar een schijnschoone plaats boven in den nok van het staatsgebouw — en zij ziet niet meer haar volk en haar land.... thans nu de politiek als nooit tevoren beslissend is over leven en dood, in stof en in geest, voor individu en volk. Op het gebied van den „Nährstand" felle strijd tusschen de heropgestane volkeren en de internationale geld-tyrannen. De „Wehrstand" het voorwerp van mateloos verscherpte actie; groote mogendheden tot de tanden gewapend, opgezweept tot de meest laatdunkende minachting voor de rechten van de naties die hun in den weg liggen en die zij achteloos onder den voet loopen als dat in hun kraam te pas komt. De „Lehrstand" één groot straat-barricaden-gevecht van den volkschen offergeest tegen den grijnzenden 20e eeuwschen Kaïn, die met zijn kouden mond zijn godtartende vraag uitkleppert: ben ik mijns broeders hoeder?

En de vrouwen — God betere het — maken zich breed in den Staat der Nederlanden — zij roeren zich gewichtig in de maatschappij.... het is slaapwandelen al wat de klok slaat. Geen enkele treffer verscheurt den nacht — het gaat er alles naast. Het is inderdaad een schieten zonder mikken.

L.

Mannen!

Geus van Leiden (wijlen C. J. Vervloet) *Ramei van Friesland*

BREED MARSCHTEMPO.

SMEED ONS TOT MANNEN; VA – DER, VAN FORSCHEN ZIELE –

BEGEESTEREND

F.F.

BOUW. MET STAAL IN IED'RE A – DER, TOT MAN-NEN:

F.F.F.

HOU EN TROU, MANNEN, DIE ZICH NIET BUKKEN, TEN

MEESLEPEND

VERTRAGEN A.T.

ZIJ VOOR HUNNEN GOD . DIE TAR-TEN FORTUIN'S

VERTRAGEN A.T.

1.2. 3.

NUKKEN, BE-PA-LEN 'T EIGEN LOT . DOET".

Mannen, die vroed en vaardig
willen, wat God gebood:
onkreukbaar en rechtvaardig,
in stoere Liefde groot.
Mannen, in woord en daden
gespeend van huich'larij,
oprecht in al hun paden
en wars van vleierij.

Mannen, die, vrije zonen,
van 't zelfde vaderland,
elkander hulp betoonen,
getrouw met hand en tand.
Mannen, die willig derven,
als 't zijn moet, goed en bloed,
Voor Dietschland kunnen sterven:
„Ghetrouw tot in den doet".

C. J. VERVLOET †

Verspringen

Zooals in ons vorig artikel reeds aangekondigd, zullen wij het hoog- en verspringen eens onder de loupe nemen:

Bij het **verspringen** hangt alles af van de snelheid van den aanloop en de kracht van het been waarmede men afzet. Zeer belangrijk is dat de aanloop geleidelijk vergaat in den afzet.

De lengte van den aanloop is voor ieder verschillend. Zij bedraagt tusschen den 15 en 25 Meter. Iedereen die bij het verspringen een goed resultaat wil behalen moet eerst de lengte van zijn aanloop vaststellen. Als hij dat niet doet, heeft hij nooit de zekerheid met den goeden voet op den afzetbalk te komen. De springafstand wordt minder als men op het laatste oogenblik zijn passen moet inkorten of verlengen om met het goede been voor den afzetbalk te komen. De aanlooplengte bepalen wij het beste op de volgende wijze:

Een der springers gaat met zijn rug naar den springbok midden op den afzetbalk staan en loopt de aanloopbaan terug op dezelfde manier, alsof hij na 15 of 25 Meter wilde springen. Tusschen 15 en 25 Meter staat 'n ander, welke precies oplet waar de voet, waarmee gesprongen wordt, afzet. Hij merkt deze plek. Nu begint de springer van deze gemerkte plek, met zijn springbeen beginnend, te loopen en probeert met dezelfde snelheid, waarmede hij eerst de baan terug liep, zonder grootere- of kleinere passen den afzetbalk te raken met het goede been. Is dit het geval en komt hij voor den tweeden, derden, en vierden keer eveneens met zijn springbeen goed op den afzetbalk dan heeft hij de goede lengte van zijn aanloop gevonden.

Bereikt hij den afzetbalk niet, doordat hij met den voet waarmede gesprongen wordt, vóór of achter dezen balk uitkomt, dan loopt hij den afstand weer terug vermeerderd of verminderd met den afstand waarmede hij vóór of achter den balk uitkomt.

De meesten zullen op deze manier hun goede aanlooplengte kunnen vinden. Er zijn ook velen, die hun passen, tijdens het loopen, onwillekeurig verlengen of verkorten. Deze moeten meer het starten beoefenen, eer zij hun goede aanlooplengte hebben gevonden.

De sprong zelf heeft plaats door een snel en krachtig strekken van het springbeen, terwijl tegelijkertijd het licht gebogen andere been en de armen omhoog gezwaaid worden. Het lichaam wordt op deze manier hoog in de lucht geworpen. Bij het bereiken van de grootste hoogte wordt het achterste been (springbeen) bijgetrokken en de knieën omhoog gebracht tot aan het licht voorovergebogen lichaam. Vlak voor het neerkomen worden de beenen en armen vooruit gezwaaid. Door het naar voren zwaaien van de armen wordt vermeden dat het lichaam bij het neerkomen achterover valt.

Het terugvallen geschiedt alleen dan, wanneer het lichaam bij den afzet inplaats van naar voren, iets naar achteren gebogen is. Wanneer men bovenstaanden sprong met opgetrokken knieën niet kent, begin dan als volgt: Bij het bereiken van het hoogste punt tijdens den sprong, trekt men het springbeen bij het andere been en komt gewoon neer met licht gebogen knieën. Wanneer men met het springen begint, dus ongeoefenden, is het het beste op de laatst genoemde wijze te beginnen. Wie echter den sprong met de hoog opgetrokken knieën wèl kent, moet haar altijd toepassen, daar met deze manier van springen, betere resultaten behaald worden dan met de laatst genoemde. Verder bestaat nog het loopen in de lucht tijdens den sprong. Daarmede worden recordafstanden behaald. De techniek hiervan is echter zeer moeilijk, welke pas na lange oefening eigen gemaakt kan worden.

In het begin maken wij allen de groote fout, dat wij niet hoog genoeg springen. Dit is op de volgende manier af te leeren. Wij zetten 2 springafstanden 0.50 M. tot 1 Meter achter den afzetbalk en spannen het springtouw op 50 tot 70 cm. hoogte. Wij moeten nu met hoog opgetrokken knieën over het touw springen.

Een andere manier is de volgende: men spant een touw op 50 cm. boven het hoofd. In het midden binden wij een doekje vast. Nu moet ieder bij het springen met het hoofd het lapje raken. Zoodoende leert men vanzelf op voldoende hoogte te springen.

Alles hangt echter af van de sterkte der beenspieren. Om deze steviger te maken dienen de volgende oefeningen:

1e. Men moet zooveel mogelijk op de teenen loopen. Er is geen oefening, welke de beenspieren meer sterkt.

2e. Armen hoog, vingertoppen aan den grond brengen met **gestrekte** knieën. De vingertoppen eenige tellen op den grond houden. Wanneer deze oefening goed gaat dan probeeren de palmen der handen op den grond te brengen, met **gestrekte** knieën. Tot 25 maal herhalen.

3e. Diepe beenbuiging, armen in de zijden. Afwisselend linker- en rechterbeen zijwaarts strekken. 10 maal herhalen.

4e. Diepe beenbuiging, armen in de zijden. Stand. Tot 25 maal herhalen.

5e. Spreidstand aannemen. Met gestrekte knieën de beide voeten bij elkaar trekken. Deze oefening 5 maal herhalen.

In de volgende aflevering van „Ontwakend Volk" zullen wij het hoogspringen eens onder de loupe nemen.

W. W.

Verbeteringen

In het opstel „Vrouwenkiesrecht" (aflevering v. 15 Slachtmaand) zijn enkele onnauwkeurigheden ingeslopen:

Pag. 105, 17e regel van boven af staat: „beroemde"; moet zijn: „beroerende".

Pag. 107, 9e regel van onder af staat: „milliardair"; moet zijn: „milliardairs".

Pag. 108, 8e regel van boven af staat: „gekropte"; moet zijn: „opgekropte".

Pag. 108, 12e regel van boven af staat: „ontstuimige"; moet zijn: „onstuimige".

Pag. 108, 5e regel van onder af staat: „in den blinde de"; moet zijn: „in den blinde verkozen harrewarrende vertegenwoordigers de".